

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Кафедра соціальної і прикладної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмарський В.М.

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ

Третій рівень вищої освіти (доктор філософії)

Спеціальність 053 « Психологія»

Факультет психології та соціальної роботи

2019-2020 н.р.

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ» .

Розробники: доктор соціологічних наук, професор В.І.Подшивалкіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _соціальної і прикладної психології

Протокол від “20” червня 2019 року № 8

Завідувач кафедрою __соціальної і прикладної психології__

_____ Подшивалкіна В.І.

“20” червня 2019 року

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

Голова НМК

_____ (підпис)

(Кременчуцька М.К.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № ___ від. “ ___ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів –3 годин –90 залікових модулів 1 змістових модулів 2 ІНДЗ* – немає	Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" Спеціальність 053 «Психологія» Рівень вищої освіти: Третій рівень вищої освіти (доктор філософії)	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1 -й	-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		4 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		4 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		82 год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		год.	год.
у т.ч. ІНДЗ*: - год.			
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “ Історія, концепції та проблеми психології” полягає у створенні умов для засвоєння докторантами самостійного історіографічного аналізу робіт класиків психології, генези формування сучасних психологічних концепцій та сучасних дискусій з проблем психології.

Завдання дисципліни “ Історія, концепції та проблеми психології”:

систематизація знань про процеси та феномені, що виникають у сучасній психології;

формування вмінь історіографічного аналізу робіт класиків вітчизняної психології;

формування навичок аналізу сучасних психологічних концепцій;

розвиток умінь аналізувати конструктивні особливості сучасних теорій та концепцій;

розвиток навичок презентації результатів історіографічного аналізу психологічних творів;

розкрити основні напрямки сучасних дискусій з ключових проблем психології.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

КЗН.03 – базові знання основ методології науки, закономірностей її розвитку, розуміння науки як системи знань, діяльності та соціального інституту, класифікації методів наукового знання;

КЗП. 03– базові знання про специфіку психіки її системність та розуміння системного зв'язку базових категорій психологічної науки

КЗП.10 – знання психолого-педагогічних проблем і особливостей методики викладання психологічних дисциплін у вищій школі, організація освітнього процесу в системі вищої школи;

КЗП.11 – базові уявлення про детермінанти та фактори психічного здоров'я, зокрема біологічні, психологічні та соціальні;

КСП. 01– поглиблене знайомство з науковими психологічними теоріями та концепціями, що визначають спрямованість сучасних психологічних шкіл;

КСП.09– поглиблені знання про використання біографічного метода в психології, як метода синтетичного опису людини як особистості і суб'єкта діяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

вміти використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки.

усвідомлювати роль психології, як системного синтезу і інтеграції всіх накопичуваних знань про психічну діяльність.

володіти тезаурусом системних категорій психології та розуміти підґрунтя їх незвідності один до одного.

мати соціально-психологічну підготовку щодо управлінської діяльності, формування професійних та волонтерських команд, технології підготовки фахівців до діяльності в системі "людина-людина" та масових комунікативних процесів.

мати конкретні знання про біо-психо-соціальні фактори позитивного психічного здоров'я;

розуміти та вільно оперувати диференціальною оцінкою факторів психічного здоров'я;

бути в змозі обґрунтувати вибір методів нейропсихологічного дослідження у напрямку, що розглядається

вміти використовувати отримані фундаментальні знання історії психологічних шкіл на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи;

вміти аналізувати особливості тезаурусу наукових психологічних шкіл та робити їхній порівняльний аналіз;

знати особливості застосування каузометричного аналізу, який встановлює зв'язки між різними подіями життя на підставі власних оцінок випробуваного

знати особливості застосування каузометричного аналізу, який встановлює зв'язки між різними подіями життя на підставі власних оцінок випробуваного

3. Зміст навчальної дисципліни " Історія, концепції та проблеми психології"

Змістовний модуль 1. Історичний розвиток національних наукових психологічних шкіл, наукових психологічних теорій та концепцій

Тема 1. Історія вітчизняної психології XIX століття -XX століття як предмет наукової рефлексії.

Тема2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.

Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ. М.Я.Грот та його методологічні пошуки. М.М.Ланге та експеримент у вітчизняній психології

Тема 4. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях.

Тема 5 Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології.

Змістовний модуль 2. Методологічні проблеми психології

Тема 1.Психофізична пробл'ема. Монізм, дуалізм і плюралізм.

Тема 2. Сучасні аспекти психофізичної проблеми. Розвиток нейронаук і психофізіологічна проблема. Континуальність і дискретність психіки: психофізіологічна проблема. Недиз'юнктивність психіки й нейрофізіологічні процеси. Когнітивна психологія і її внесок у рішення психофізіологічної проблеми.

Тема 3. Психогностична проблема: сучасний стан.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

модулів і тем	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Історичний розвиток національних наукових психологічних шкіл, наукових психологічних теорій та концепцій												
Тема 1. Історія вітчизняної психологія ХІХ століття -ХХ століття як предмет наукової рефлексії.	12	2				10						
Тема 2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.	12		2			10						
Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ. М.Я.Грот та його методологічні пошуки. М.М.Ланге та експеримент у вітчизняній психології	10					10						

Тема 4. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях	12		2			10						
Тема 5 Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології	10					10						
Разом за змістовим модулем 1	56	2	4			50						
Змістовний модуль 2. Методологічні проблеми психології												
Тема 1. Психофізична пробл'єма. Монізм, дуалізм і плюралізм	16	2				14						
Тема 3. Психогностична проблема: сучасний стан.	14					14						
Разом за змістовим модулем 2	44	2				42						
Усього годин	90	4	4			82						

5. Теми семінарських занять

6. Теми практичних занять

7. Теми лабораторних занять

8. Самостійна робота

«№»	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
	Підготовка реферату з ключових тем курсу	20

1		
2	Підготовка конспекту класичної монографії з проблем з напрямку досліджень докторанта	20
3	Підготовка конспекту сучасної монографії з проблем з напрямку досліджень докторанта	20
4	Підготовка з питань заліку	22
	Разом	82

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Діалогічні методи

11. Методи контролю

Презентації за темами самостійної роботи

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	100
10	10	10	10	20	10	10	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф.д.с.н. В.И Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-352 с.

2. Подшивалкіна В.І. Методологічні проблеми психології у творості М.Я.Грота та сучасність // На передодні епогею. Одеські роки філософа і психолога - професора Миколи Яковича Грота (1883-1886). Монографія- Одеса, 2016.-110-133
3. Подшивалкіна В.І., Велитченко Л.К. Методологічні та теоретичні проблеми психології Програмний конспективний довідник. – Одеса: СВД Черкасов, 2009.- 278 с.

14. Рекомендована література

Основна

Грот Н. Я. Психология чувствований в ее истории и главных основах. – 1879-1880. - С. 432-433 <http://books.e-heritage.ru/book/10076076>

Ланге Н.Н. Отчет о докторском диспуте // Вопросы философии и психологии.- 1894 – Кн. 24.-С.564-617.

Ланге Н.Н. Психологические исследования. Закон перцепции. Теория волевого внимания. – Одесса. 1893. – 296 стр.

Ланге Н.Н. Психология. – М.: Изд-во Т-ва “Мир”, 1914. – 312 с.

Ланге Н.Н. Психический мир: Избранные психологические труды / Под ред. М.Г. Ярошевского. М.: Изд-во “Институт практической психологии”, Воронеж: НПО “Модэк”, 1996.

Акімова Л.Н. Становлення і розвиток вітчизняної експериментальної психології (на матеріалі Південноукраїнського регіону) / А.Л. Наумівна: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечнікова. — О., 2001. — 19с.

Ананьев Б.Г. Очерки истории русской психологии XVIII- XIX веков. – М., 1947.

Гордієвський М.І. Наукова й громадсько-педагогічна діяльність професора М.М. Ланге // Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф. д.с.н. В.И. Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-С 266-314

Культуротвірна функція психологічної науки : монографія / Г.О. Балл, Н.А. Бастун, О.В. Губенко, В.В. Депутат, О.В. Завгородня, Ю.М. Крилова-Грек, В.Ф. Литовський, В.О. Медінцев, С.О. Мусатов, І.Є. Разделенко ; за ред. Г. О. Балла. – К. ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 264 с.

Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України : колективна монографія / 1. / [В. Т. Куєвда, В. М. Летцев, В. Ф. Литовський та ін.] ; за ред. В. Т. Куєвди, В. В. Турбан. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 205 с. - (15,0 др. арк.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5428>

Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с. 2015 pp.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8531>

Мельник О.А. Формування основ психологічного пізнання людини у писемній спадщині Київської Русі: монографія / О.А. Мельник. – Умань, 2015. – 261 с.

Рожественський Ю. Т. Становлення професійної психології в Києво-Могилянському колегіумі (1632-1650) // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб.наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка. К. : Гнозис, 2010. Т.ХІІ. – Ч.2. – С. 264-281. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5399>

Турбан, В. В. Феноменологія розуму: етичні вчення нового часу / В. В. Турбан // Актуальні проблеми психології. Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика Збірник наукових праць // За ред. С.Д. Максименка. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». № 5 (ІХ). – 2010. С. 278-285. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5373>

Чепи М.-Л. А. Історична пам'ять як категорія психологічної науки та суспільної практики // Актуальні проблеми психології: Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика / За ред. акад. С. Д. Максименка, М. Л. А. Чепи. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Т.9. Ч.5. С. 145-156.

Летцев В. М. Бібліографія психологічних, педагогічних та філософських праць В. В. Зеньковського // Альманах Научного архива Психологического института: Челпановские чтения 2008. – М. : ПИ РАО, МГППУ, 2008. – С. 192–201.

Климов Е.А. Не пора ли задуматься о«деспотизме языка» в психологии? Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2007. Т. 4, № 2. С. 48–55. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/26/1210833676/48-55.pdf>

Кричевец А.Н. Ценностно-перформативное измерение психологических теорий. Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2010. Т. 7, № 4. С. 3–19. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210903813/7-1.pdf>

Куєвда В. Психологічні ретроспекції української етнокультурної моделі: монографія / [В. Т. Куєвда, Т. В. Ковтунович]: за ред. М.-Л. А. Чепи. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 104 с.<http://lib.iitta.gov.ua/7289/>

Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. М.: ИНФРА-М, 1998. 528 с.

Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии.- М., 2006. 316 с.

Тихомиров О.К. Понятия и принципы общей психологии. М.:МГУ, 1992. 87 с.
Ткаченко О. М. Принципи і категорії психології. — Київ, "Вища школа", 1979

Мазилов В.А.Методология психологической науки, Ярославль, 2003

Маланов С.В. Методологические и теоретические основы психологии. - М.,Издательство: МПСИ, 2005.- С. 333

Дорфман Л.Я. Методологические основы эмпирической психологии: от понимания к технологии. – М., 2005.- 286 с.

Рибалка В.В. Методологічні основи психології. - Київ, 2004.- 275 с.

Максименко С.Д. Генезис существования личности.- К, 2006- 239 с.

Стёпин В.С. Теоретическое знание.- Москва 1999

Розин В.М. Проблема эпистемологического статуса психологических построений (психологический закон, теория, идеальный объект, схема) Психология. Журнал Высшей школы экономики, 2010. Т. 7, № 2. С. 3–25.

<http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210920480/3-25.pdf>

Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий // Психологический журнал.- 2003 .-№1.- С. 34-42.

Додаткова

Тюков А.А. Психология XXI века: пророчества и прогнозы (Круглый стол) // Вопросы психологии, №1, 2001, с.6-8.

Юревич А.В. Психология и методология // Психологический журнал.2000. № 5. – С. 35-46

Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// Вопросы психологии.-2005.- N 3.- С.16-28.

Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий//Психологический журнал.- 2003 .-№1

Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// «Вопросы психологии», 2005, № 3. С.16-28

Юревич А.В. «Онтологический круг» и структура психологического знания // Психологический журнал.1992. Т. 13. № 1. с. 6 –14.

Подшивалкіна В.І. Проблеми професійного самовизначення та професійної диференціації психологічного товариства // Психологія та суспільство, 2005 № 1 – С. 7-16

Подшивалкіна В.І. Соціотехнологічні аспекти професійної діяльності спеціалістів гуманітарного профілю // Психологія та суспільство, 2005 № 3 –С. 5-26

Янчук В.А. Методолого-психологические основания развития психологической науки в культурно-научной традиции постмодерна // Белорусский психологический журнал. 2004. № 1, с. 3-14.

Янчук В.А.Методолого-теоретические основания развития организационной психологии в традиции постмодерна- Психологія. 2005. № 1, с.

Ждан А.Н. Из истории вопроса о соотношении теории и эксперимента в психологии // История становления и развития экспериментально-психологических исследований в России. М.:Наука, 1990, с. 30-41.

Чуприкова Н.И. Психика и предмет психологии в свете достижений современной нейронауки // Вопр. психол. 2004. № 2. С. 104–118.

Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 8.

Александров Ю. И., Сергиенко Е. А. Психологическое и физиологическое: континуальность и/или дискретность? //Психологический журнал, 2003, №6

Костин А.Н. Парадокс недизъюнктивности психики и дискретности нейрофизиологических процессов // Психологический журнал, 2002, № 5

Дубровский Д. И. Проблема духа и тела: возможности решения// Вопросы философии. 2002.№ 10. - С. 92-107

Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 7 – С.21-34

Електронні інформаційні ресурси

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf

<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/posibnykip2008.pdf>